

Landskap: Skåne Upptecknat av: se svaren!
 Härad: Diverse h:r Adress: _____
 Socken: " s: h Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1948 Född år _____ i _____

Hälmatak.

Från Albo härad s. 1-17.
Bara " s. 18-25.
Bjäre " s. 26-31
Frösta " s. 32-47.
Färs " s. 48-53.
Gärds " s. 54-57.
Hervestads " s. 58-65.
Ingelstads " s. 66-74.
Luggude " s. 75-88.
Onsjö " s. 89-93.
Oxie " s. 94-102.
Skytts " s. 103-106.
S. Asbo " s. 107-112.
Torna " s. 113-117.
Vemmenhögs " s. 118-139.
V. Löinge " s. 140-148.

s. 1-148. LUF 62.

Blyerdestaden.
s. dyl. fiske

53.

1101127d

Acc. n:r M. 10821:1

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Kristianstads län

Härad: Albo härad

Socken: Andarum

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Nils Andersson

Adress: Th. Korp 8 Lövestad ✓

Födelseår och födelseort: 1881 Andarum

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak finns ännu på många hus
2. Takhalmen bindes på taket med takkäppar och galvaniserad järntråd
3. Användes lös halm till taktäckning brukar man sy den på taket med galvaniserad järntråd
4. För närvarande ungefär 10 procent
5. 20 procent a) 25 procent c) 40 procent d) för 50 år sedan 80 procent

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) Till länghalm användes galvaniserad järntråd och fäskeskappar men fäskes med länshalm får man använda fortlöpande söm

8) Vid täckningen använder jag fäskenaal och liten plaketång och fäskerraga

b har aldrig andra redskap

9) Fäskenaal är ungefär 60 cm lång och den tillverkas av en tunn fäskeskapp spetsig i ena änden

med ett hål i den spetsiga änden där sticker man in bindmaterialet så sticker nälen genom halmen under lärtet som det skall binda på så tar man bindtråden med andra handen sticker tråden genom en förut gjord ögla på tråden så drar man åt med plaketången

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

se sid. 5.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

vassan användes till att jämna
upp takhalmen med
11) Knäputor får man använda någon
gång när åsarorna i trästegen
äro små.

12) Långhalmen kammars och bindes i
kärvar som skäras jerna i rotändan
b) vassen görs färdig när den skördas
att lägga på taket, långhalmen tröskas
först innan den görs långhalm av den

13) Täcka utom på ett gammalt halmtak
är fortlagt numera på så. Taket är
färdig täckt skäres det med takkniven
ett större sträcket från den ena sidan
av stiet till den andra så långt nere
som man vill ha takskägget.

14) Nya hus täckes inte numera med
halm eller vass

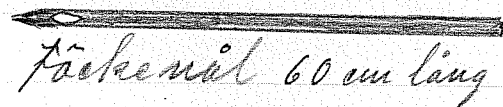
M. 10821:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

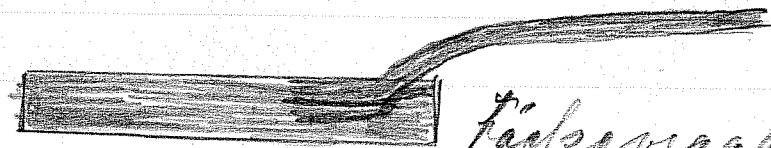
16) Att borra hål i vindskedarna bru-
kades mycket för men blev bort-
lagt senare, något tak där taktäck-
arna är borrade i vindskedarna
finns numera inte.
17) Lägga tak på ravel brukas inte nu
alla nya kulmtak läggs på läkt.
18) Det är inga boningshus som finns
om man har några brandstod-
bolagen föreskras inte sådana hus.
19) Jag lämnade under 1947 i januari
månad en utförlig skildring om
kulmtak till en Döcker.
Karl Mattsson Malmö
20) Har varit taktäckare i över 30 år.
Arbetar också som byggnadsarbetare.
21) Skulle det behövas några ingående under-
rättelser skall jag gärna besvara dem.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

- 14a Taket ryggas med småhalv orampå den ligger
ryggstäm som är 1 meter långa i en ändare bäras
hal sen sättes den i lag med en pinne två och två
och läggs över ryggningen
- b) Ett hål på ett halmtak ligger man så att man
börjar nedest så läggs ett lag halv och bindes
med sticks halvt in under den gamla
halmen och binder en fäskkäpp över
15. Då man bör det vara när det fäskes på taket
arbetar fäskarna ensam, den andre skall bära
opp halv käppar och allt som behövs göras annat

Fäskmål 60 cm lång

Fäsksvaga
refblad på undersidan

Fäskkniv

54.

110/129c

Acc. n:r M. 10821:6.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1 Halmtak
- 2 Ja dessa äro bindetak
bunden vid underlaget med järntråd
- 3 Nej
- 4a På denna orten är vil ungefär
30 procent
För 50 år sen var det utslutande halmbind
älmästare 90 procent Säger de gamla
- 5 Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10821:7.

På denna arten använder vi galvaniserad järntråd

7

8a Ståbjörage o så tuckjensel m. lra -
pinne med ett hål i ena änden.
Tuckjknivar.

b

9

vrega

nål
någar

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11 I pränter användas här.

12 Rågen träs på särskild så kallad klippeträsk där buntas den i stora kôrver med två band om. Sen på vintern tas den till gräs & redas på djupet och så kommer |||||

13 a.

b. ja

c. det skäres med kniv.

d. ja

14a. Helmen bäres upp & lägges på taket & över lägges så kallad ryggstrid med tid i en ända

vilka fästes samman med bänder
b. lägges på helmen som fästes med bänder
I regel arbetar 2 st vid täckningen
den ene gör i ordning helmen därnär
& gör träden färdig & binder med (snören)
& för upp helmen & bänder & den andra lägger helmen på
ordnar den & binder den.

M. 10821:9.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Har jag aldrig sett.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17 Taket här omkring lägges på läkt
men får omvända lakt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18 Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19 Ja så långt jag kan.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 Ja har ofta hjälpt till i huset.
när flickan varit där.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21 ~~Fickaren~~ är även smed
o smäddare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

55.

110/129 c

Acc. nr M. 10821:10.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Malmö Krs.

Socken:

Brösarp

Uppteckningsår:

1847

Sånger bindning

(A)

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- Ja några stycken halmtak.
 med viggar av länga halm var som kunde binda sidan
 sen blev det bara, o sen galvaris med järntråd.
- Äldna tak har aldrig byggts här på Östma.
 a. för närvarande blott några gamla hus.
 b. 4 delar mot före.
 c. knappt hälften mot före.
 d. halm o spåntak för alltså väldigt byggstadi.
 5. ja helst af träsk.

M. 10821:11.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Grundnyttat. Bästas uppgif. Takisen så drar man till sig
o skär af när man får ett litet bitstod som ligger
framman. Bästas elst. förändring delat. Styrningen o sättes på.

a. Knäpuden af läder Knippen. Rät o utjämnad. Stigen
även kallad Täckorapp. En hammare spik o säg.

b. Nej inte som jag vet.

M. 10821:12.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

12

anlägg träskut o bindes i klipper. sen görs de ut för hand
o ribas på en liten träsvilka o bindas i kärvar färdig
o lägga på tak, maskin ribat bindas i kärvar genast.
b när den var mogen börja o bli gulbrun spars den på o
binds i kärvar förvaras i hus eller i stack till den
skulle användas.

a. det blev en va varaktigt tak

c. skäres vackert af efter snöre o fotas under till.

d. ja på alla slag hus när här inte fanns något annat.

En man är uppe på taket o lägger halmen o ryggstäm på.

o en annan man bär upp halmen. Låg när här var gott
om folk voro de ganska ofta 2 nere på marken o gjorde den i
ordning o en kunde stå uppe på ryggen o dra
upp halmen i en konstruerad ryggstäm. Om taket igen.

det fick vara tackas för Kanit.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

I början af min Taktäckning var det så på små ättar hus
men vidgades sedan gittna så fort upp mer efter behovet det
var starkt med det eller af hant af starkt staden.

Taket blev vanligtvis på läkt men innan här blev läkt.
för de byggnaderna sig af raft taktäck. Raktigt steg.

När jag undan bar mig all
vidare borrning om några
gånge starkt hant staden staden
i den staden hant staden staden
i staden hant staden staden
för sig staden hant staden staden
med staden hant staden staden
jag staden hant staden staden
hant staden hant staden staden
fråst af staden hant staden staden
som staden hant staden staden
o staden hant staden staden

Vänligen

Olle Gustafsson

Jag har slutat med det
arbetet för flera år sedan.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

55.

1107129 c

Acc. n:r M. 10821:10.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Malmö län

Socken:

Brösarp

Uppteckningsår:

1947

3 slags bindningar

A

A

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- Ja några stycken halmtak, med vigor så länge här var dom kunde brida sådana sen blev det band, o sen galvaniserad järntråd.
- Sådana tak har aldrig bevarats här på Östma.
- a. för närvarande blott några gamla hus.
- b. 4 delar mot förr.
- c. Knäpt hälften mot förr.
- d. Halm o spåntak för allt som o mycket på pappstod.
5. ja helst af trästod.

M. 10821:11.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Bandstycket görs upp i takåsen så drar man till sig
o skär af när man får stycket som lärt sig eller
framlagt bindes det jämte den del i stycket o sättes på.

a. Rörspeder af läder Knippar. nål o utjämnare. Sticka
äfersen kallad Täckoraga. Järnhammar. Spick o säg.

b. nej inte som jag vet.

M. 10821:12.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

12

avslags träskut o bindes i klippar... sen görs de ut för hand
o ribas på en liten trävika o lidas i kärvar färdig
o lägga på tak, maskin ribat bindas i kärvar genast.
b när den var mogen börja o bli gullerun skars den af o
bands i kärvar förvarades i hus eller i stack till den
skulle användas.

a. det blev inga varaktiga tak

c. skäres vackert af efter snöre o potas under till.

d. ja på alla slag hus när här inte fanns något annat.

En man är uppe på taket o lägger halmen o ryggläm på.

o en annan man tar upp halmen, förg när här var gott
om folk var de ganska ofta 2 nere på marken o gjorde den i
ordning o en kunde stå uppe på ryggen o så stegen o dra
upp halmen i en konstruerad ryggjebba. Längs tak stegen.

det fick vara tackarens konst.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

I början af min Taktäckning var det så på små äldre hus
men vinkelkedans gjutna så fort upp men efter borrtålen det
var starkt med det eller af hatten af vinkelkedan.

Taket blev varaktigare på läkt men inmar här blev läkt.
för de byggnaderna af raft tråkigt. Tråkigt steg.

När jag undan bar mig all
vidare korrespondens om några
gamla operativt, halvtäck, de som
i den tiden här, kan omgått tillgäng-
i reviderade arbetskräften tillgäng-
till skulle det alltid en st
för sig att under höst håll gärde
med håll tråk, och sa håll brände arbete.
Jag ser ingen tråk back brände hå
kan brände hå ett tråk tråk.
fråst af håll tråk. tråk och sa håll tråk.
tråk och sa håll tråk.
och sa håll tråk.
och sa håll tråk.

Vänligen
Olof Erik Larsson

Jag har slutat med det
och för flera år sedan.

har varit småbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.